

Yann-Vari ar Gall. Lanneur 1866 – Lanneur 1935. Person kanton Taole.

Bet embannet e 1905. Modernnaet eo bet an doare-skriva.

Iskiz-kenañ e vo ar pezh-se evid meur a hini. Red eo kaoud soñj e oa bet skrivet gand eur beleg, e penn kenta an ugentved kantved. Mojennou ‘zo e-barz, evidon-me. Galleg eo e zereadurez aliez. Ha ne vefe ket a-eneb ar Judevien pa skriv diwar-benn Izaak ? (A. Ar Merser)

An aotrou Keriolet

“Tragédie“ e teir lodenn
lakaet e brezoneg Leon
gand **an Aotrou LE GALL**
Person ar Folgoad.

Anoioù

ar re o-deus perz er c'hoari-mañ.

An Aotrou Keriolet.

Mathurin, mevel koz an Aotrou Keriolet.

Francès, mevel yaouank.

Yvon, merer an Aotrou Keriolet.

Per, mab Yvon, fillor an Aotrou Keriolet.

Izaak, ar sorser.

Lois, bugel.

Biel, bugel.

Aotrou kure Pluvigner.

Yann, paotr yaouank euz ar harter.

Michel, paotr yaouank euz ar harter.

Job, paotr yaouank euz ar harter.

Bugale all.

Kenta lodenn

Al lodenn genta a zo tremenet e-tal kastell Keriolet, ti an Aottou Keriolet, an eiz a viz Gwengolo 1635, deiz pardon Itron Varia a Dugarez.

Pennad kenta

Mathurin, Francès

Mathurin, azezet war eur skabell vein, a lavar e chapeled.

Francès

Ahanta, Mathurin, n'oh ket eet d'ar pardon ?

Mathurin

Nann, Fañch re yen eo deut da veza va halon
Evid mond da gana, da zañsal d'ar festou,
Evel ma'z een gwechall, pa oa ruz va chodou.

Francès

C'hwi 'zo bet koulskoude, gwechall, eur gwall ganer,
Ne gaved ket ho par tro-war-dro er harter.

Mathurin

Ya, ya, em yaouankiz 'm-eus gouezet forz soniou,
Mez bremañ ne ouzon nemed va fedennou.

Francès

Ar bedenn a zo kaer d'ar re 'zo war an oad.

Mathurin

War teod ar re yaouank n'ez eus netra ken mad
Hag eur hantik laouen en enor d'ar Werhez.
Allaz ! or hantikou kaer 'vel mouez an Êlez,
Den, war-dro Kerlois, ne gred mui o lared,
Rag aon 'zo e klevfe an aotrou kounnaret.

Francès

Mamm an aotrou, gwechall, en amzer ma veve
A blije kalz dezi kleved ar vugale,
Bodet war al leton, war-lerh ar Gousperou,
Aze, e-tal ar wezenn, o kana kantikou.

Mathurin

Mamm an aotrou, Francès, hounnez 'oa eur zantez.
Ker mad evid an oll, ken dous, hag hi mestrez,
Ken devod pa bede, ma kredan heb douetañs
Ez eo eet war-eeun da gaoud he rekompañs.

Francès

Piou a hellfe kredi he-deus eun êl ker gwenn

Maget gand karantez eun diaoul war he barlenn !

Mathurin

Eun diaoul, e gwirionez ; mez e vamm ker santel,
A bed kement ‘vitañ, ma teuy da veza Êl.

Francès

Mathurin, mar deo gwir ar pezh a livirit,
Me ‘baeo kraoñ-kelvez.

Mathurin

O ! va Itron, pedit

Evid ho mab, a zo hanter-gollet,
Pedit euz barr an Neñv, evid Keriolet.
Gwechall, pa edo c’hoaz krouadur bihannig
Kousket en e gavell, ker koant hag eun êlig,
Me, sioul hag azezet e-tal korn an oaled
He hleve aliez da Zoue o lared :
« Setu aze va mab, diwallit anezañ,
Rag gwelloc’h ‘ve ganen ‘ve ar maro gantañ
Eged ne ve taget gand ar pehed marvel. »
Eun devez ez oa deut ganeom da lavared
Ar bedenn diouz an noz a-raog mond da gousked,
Hag e lakaas va dorn en he dorn, ha, dousig,
Evel pa vije bet o komz ouz he mabig :
« Mathurin, emezi, hag he mouez a grene,
Karit va bugelig, ha goulennit ouz Doue
Ar pezh a houlenne me va-unan bemdez. »
« Goulenn Petra, Itron ? » « Ma vo beleg eun deiz¹. »
Hag abaoe me ‘lavar bemnoz va chapeled
‘Vid ma vezo beleg eun deiz Keriolet.

Francès

Neuze hoh-eus labour gand ho chapeledou,
Rag me ‘gred e kollit ho poan, ha pedennou.

Mathurin

Marteze, marteze, rag piou ‘hell lavared
Ar pezh a zo kuzet en amzer da zoned.

Francès

Gwir eo, ha koulskoude, n’ema ket c’hoaz em fenn
E klebin eun devez e genta overenn.

Mathurin

Aliez Doue ‘n-eus greet burzudou brasoc’h c’hoaz,
‘Vid lakaad ar peher da veza eur zant braz.

¹ Ma vo beleg eun deiz : beza “beleg“ a oa ar pouezusa leh en amzer-ze.
Renet e veze oll an dud, tost da vad, gand ar veleien.

Francès

Ya, ya,mez deuz hemañ, n'oh ket c'hoaz a-benn,
Kerkoulz 'vefe gwiska d'an diaoul eur zoutanenn !

Mathurin

Amzer, Fracès, amzer spered Keriolet
N'eo ket c'hoaz, marteze, ker fall ha ma kredet.

Francès

N'hell ket beza fallo !... E galon n'eo ket aour,
Gouzoud a ran ; koulskoude en-deus evid ar paour
Eun tammig karantez.

Mathurin

Ahanta.

Francès

Kant malloz,

Siwaz ! 'glever gantañ deuz ar mintin da noz ;
An enor evitañ a zo eet da ludu.
E gounnar hag e aour 'deus lazet ar vertu...
Ar homzou louz a zao euz e galon d'e veg
Evel ma sao ar pri war horre ar feunteun
Pa vez skrabet ar foñs. E galon a zo leun
A bep seurt loustoni ; ha c'hwi 'gred 'vo beleg
An hini a ra goap ouz an dud hag ar zent
Hag ouz Doue ivez pa her hav war e hent !
An hini ne gren mui, zoken rag ar gurun
Hag a denn en Neñvou ! rag n'eus aon ouz nikun,
Aon ebed ouz Satan, e vignon milliget.
E gleze gand ar gwad, re aliez ruziet
Atao a zo en noaz evid en em zivenn.

Mathurin

Evid en em zivenn ? Ouz piou en em zivenn ?

Francès

Ouz Doue ; rag den all n'hell outañ enebi !

Mathurin

Kaoud a raio e vamm hag ar Werhez Vari !

Francès

Ar Werhez ?

Mathurin

Ar Werhez ? hag e vamm venniget,
Rah n'her gweler morse o voned da gousked
Heb lavared bemnoz eun Ave Maria
Ha patronez e vamm a zo Santez Anna.

Francès

O douja 'ra moarvad ?

Mathurin

O hred eo a ra.

Francès

O hared, Mathurin, ker brein m'eo e galon ?
Nann, nann, n'abavez mui ar garantez wirion.
Rag ne vag e galon nemed gand fallentez...
'Vid me 'zo gwell ganen beva er baourentez,
Hep kleved an arhant oh ober trouz em yalh ;
Gwelloh ez eo ganen, ker mintin hag ar voualh
Kregi em labour, stard, kaled e peb amzer,
Ha kaoud e korn an tan, pa erruan er gêr,
E-leh friko re zruz, eun tamm bara zegal,
Yod kerh pe pouloudig, pe eun tamm kig sall,
Ha meur a wech tremen gand eur banne soubenn,
Eur wech ar bloaz hepken kregi er bara gwenn,
Eged beza euruz eveltañ er bed-mañ
Ha daonet er bed all da virviken gantañ.

Mathurin

Piou 'oar ? Keriulet, hirio eun den ken fall,
'Hell beza eurusoh 'vidom-ni er bed all.

Francès

Neuze, war va buhez, ha n'on ket c'hoaz gwall-goz,
'Lavaran 'vo gwelet an diaoul er baradoz.

Eil pennad

Mathurin, Francès, Per (*fillor Keriolet*)

Per

Ohe ! Francès, ohe, deuit da staga ar zaout.

Francès

Diohtu... Ne vank hini ?

©

Nann, hini, mez ar maout

En-deus klasket kement mond e park ar gwiniz

Ma'z on, forz da redeg, deut da veza gwall-skuiz.

(*Francès a ya er-mêz*)

Mathurin

Deus amañ em hichenn, Per, azez war ar mean²

Da hortoz ma sono an eur da vond da goan.

Emberr te 'gousko c'hweg pa vi en da wele.

Per

Ya, tonton Mathurin, mez o redeg 'vel-se,

'Lennan ket aliez leor an Aotrou Kure,

Ha d'ober din ar skol, warhoaz vintin pa zeui

Ne ouezin ket ar pezh em-eus da zeski.

Mathurin

Mad, eun devez all, Per, te 'labouro gwelloh.

Greom hervez on nerz, arabad mond pelloh.

Da dad 'zo eet, morvad, azaleg ar mintin,

D'ar pardon, her gwelet em-eus.

Per

Ya, Mathurin,

Ha me bed ar Werhez da rei dezañ sklêrder

'Vid am lavaro din « Ya », oh erruoud er gêr.

Mathurin

« Ya » 'vid petra 'ta, Per ?

Per

'Vid ma hellin eun deiz

Dond da veza beleg, overenna bemdez,

En enor d'ar Werhez ha da Zantez Anna.

Mathurin

Da dad 'fell ket dezañ, vefes beleg eta ?

² mean : mên

Per

Nann, totonton Mathurin. Mez me 'gleo mouez Doue.
Lavared a ra din rei dezañ va buhe'.
Goulenn a ra diganen labourad evitañ ;
Em halon her hlevan 'vel pa gomzfen gantañ.

Mathurin

Neuze bez dizoursi, rag eun deiz pe eun all
Doue a zigoro daoulagad ar re zall,
Da dad 'lavaro « Ya »... Mez peleh eo chomet ?

Per

Ar pardon, Mathurin, dezañ a zo³ plijet
Hag ar chistr a zo mad.

Mathurin

Hag emberr en distro
War o divesker sempl a vranskello.

Per

Mab Langroez, el lanneg 'zo nevez termenet
En eur gana. Hennez d'ar gêr en-deus kaset
Meur a skudellad chistr ; hag e wreg 'deus gwelet
Va zad o komz gand an Aotrou Keriolet.

Mathurin

(a-gostez)

Evid ar memez tra, diwar-benn e dachenn.

Per

Klevit eur helou all : Mevel Gigner Kerlenn
En-deus lavaret din en-deus ivez gwelet,
Deh da noz, Izaak, ar sorser koz, azezet
El lanneg war eur mên ; kreñchad a ree en êr
Ha lakaad da yudal ar chas dre ar harter.

Mathurin

A ! Siwaz ! Gwaz a ze, ma teu Izaak en-dro,
Rag bez e vezo c'hoaz gwalleuriou 'barz ar vro.

Per

C'hwi a gred, Mathurin ?

Mathurin

Ya, rag ne garan ket
Gweled en or bro an den-ze milliget.
Lavaret 've zoken : Pa dremen en hentchou
Ar maro gand e falh a gerz war e roudou.

³ a zo : eo. en-deus

Per

(kroazet e zaouarn)

Diwallit ahanom, o ! mamm Santez Anna !

Trede pennad

Mathurin, Per, Francès

Francès

Staget em-eus ar zaout ; mez an noz a freska,
Hag hebdale warnom 'kouezo ar vrumenn-noz,
Marteze, Mathurin, ez eo poent deoh fenez
Kemered, er gegin, ho plas e korn an tan.

Mathurin

Ya, mad eo an aviz, Francès, raktal ez an
D'ober 'vel livirit. Pa em-boea evel doh
Gwad tomm em gwazied hag eur galon greñvoh,
Ne dehen ket 'vel-se dirag eur vrumennig,
Mez an den koz 'zo sempl 'vel eur hrouadurig.

Pevare pennad

Francès ha Per

Francès

A ! paour-kêz Mathurin,, den ker mad, ker santel !
Pedi 'ra 'vid ma teuy e vestr da veza Èl.
Nag a chapeledou 'n-eus c'hoaz da lavared
A-raog ma teuy e vestr da veza beleget ;
Me 'gred e houlenñ re, kalz re digand Doue.

Per

Ar pezh a houlenñ eñ, me her goulenñ ive'
'Vid beza selaouet me 'rofe va buhe',
Va gwad.

Francès

Ha ! bugale, peseurt kalon 'h-eus-c'hwi ?
'Vid doare c'hwi n'oh ket greet evel ma'z om-ni.
C'hwi 'rank beza breudeur Élez ar Baradoz,
Pa'z eo gwir e hellit kared tud a valloz,
Kared Keriolet ! C'hwi ker glan ha ker pur.

Per

Piou 'gar ket e baeron ? Dene ebed a dra zur.

Francès

Êz eo kared eun den pa vev hervez Doue ;
Mez evid eun haillon ne roin kt va buhe',
Zoken pa vefe red, evid ma vo salvet
E blas, 'kreiz an ivern, gand an diaoul 'zo greet.

Per

Peoh, Francès, me ho ped, na gomzit ket 'vel-se !
Mar deus tud fall er bed, gwell eo pedi 'vite,
Rag ene an dud fall en-deus kousket kement
D'or Zalver war ar Groaz, hag ene kaer ar Zent.
Setu perag, bemnoz goude koan me a bed
Or mamm Santez Anna evid Keriolet.

Francès

Mad, me 'lavar deoh, me, n'hell ket Santez Anna
Selaou ho pedennou, nann, nann.

Per

Perag eta ?

Francès

Diwezatoh, Perig, c'hwi 'levo 'vid petra...
Ar pardon 'zo echu, an Aotrou 'deu d'ar gêr.

Lez ahanon dezañ da lavared eur ger.

Pemped pennad

Francès, Keriolet

Keriolet

Perag n'hoh-hu ket d'am hlask a-raog an noz ?

Francès

Aotrou Keriolet, amañ on o hortoz.

Keriolet

(droug ennañ)

A ! A ! Abred hoh-eus echuet ho labour !
Eun diaoul bennag moarvad a zo deut d'ho sikour,
Da ziskar ar groaz koz evel 'm-oa lavaret.

Francès

Da ober al labour hoh-eus deut din kemennet.
N'ez eus deut den, Aotrou, piou 'garfe hen ober ?
Rag diskar ar hroaziou n'eo ket c'hoaz va micher.
Kroaz an hent koz a zo, ata sonn en he sa,
Ha biken va dorn-me ne ray dezi koueza,
Hen lavaret em-eus, lared 'ran a-neve'.

Keriolet

Malloz ruz, piou 'zesk deoh komz evel-se din-me ?
Ha n'eo ket me ar mestr, ha c'hwi Fañch ar merer,
Daoust ha n'oh ket din-me mevel ha servijer
Evid ober raktal ar pezh a lavaran deoh ?

Francès

Ya, mez en Neñv ez eus eur mestr all kalz brasoh
Eged mistri ar bed, hag hennez a zivenn
Ober kement 'zo fall a-eneb e lezenn.

Keriolet

Hennez eo marteze a ro deoh ho kobrou
Pa'z eo gwir e kredit disprijoud va homzou,
Senti ouz e lezenn ha terri va hini.

Francès

'Vel ma lare ho mamm, Aotrou, gwell eo senti
Euz ar mestr 'zo en Neñv, evid senti euz an den
Rag pa zeuy evidom ar mare da dremen
Goude ar vuhez-mañ, berr evel eun huñvre,
Me 'zoñj mond da houlenn digantañ al leve
Gounezet em buhez, rag se ne glaskan ket
Evelдох en ivern beza eun deiz taolet.

Keriolet

En ivern ! En ivern ! O ! paour-kêz den spontet,
Er bed all-ze n'ez eus na Doue na diaouliou.

Francès

A ! paouezit, Aotrou, da laoskad malloziou
Pe warnoh euz an Neñv 'kouezo ar hurunou.

Keriolet

Ba ! an ivern, an diaoul, traou mad evid bugale,
Komzou, mad da sponta ar re 'gred aneze.
Evidon-me biken ne grenin dirazo.

Francès

Aotrou Keriolet, c'hwi, eun deiz, a greno.

Keriolet

Me, krena, dirag piou ? Ar gurun o tarza
N'hell lakaad war va fenn eru vlevenn da heja.
Kredi 'rit marteze e kredfen 'vel eur had
Ma welfen eun diaoul dirag va daoulagad.
Mar deus eta diaoulou, me 'garfe o gweled,
Pell zo o gortozan mez lent int 'vel pesked.
Ohe, Satan, deus 'ta ; mar dout skuiz o leski,
Me a ya, mar kerez, d'az klask ha da derri
Da chadennou, deus 'ta ! rag me 'garfe gouzoud
Pe te 'zo evidon pe me'zo evidout.
Rag 'vid bete vremañ, n'em-eus ket c'hoaz kavet
Unan bennag par din tro-war-dro, dre ar bed...
Ahanta, ne deuit ket, bremañ pa'z oh galvet ?
Deuit eta da weled ! Va hleze 'zo lemmet ;
Va hleze 'n-esu skuillet e-pad va yaouankiz
Gwad a-walh 'vid liva ouspenn kant dor iliz.
Ya, sur on, kerna 'rit dirag Keriolet !
Dirazañ en ho raog kalz re all 'deus krenet.

Francès

Tavit, Aotrou, tavit, en an' Doue, me ho ped.
(A-gostez)
'Vid va Itron Anna 'zo bremañ en Neñvou,
Pebez anken kleved gand he mab seurt komzou !

Keriolet

Etre da zent, marmouz, petra 'leverez-te ?

Francès

Aotrou Keriolet, pedi 'ran va Doue.

Keriolet

Amzer a-walh ho-po d'her pedi el lanneg vraz
Pa vo greet ho labour ha diskaret ar Groaz.

Kerzit eta du-hont raktal da labourad.
Kerzit, mevel daonet ; me ‘fell din, klevit mad,
He gweled a-raog an noz, a-dammou d’an douar...
Ahanta, ‘glevit ket ? bremañ ez oh bouzar ?

Francès

Aotrou, me n’on ket greet evid al labour-ze,
Rag, evel pep kristen mad, me ‘m-eus doujañs Doue,
Ha ne rin ket ar pezh a zivenn e lezenn.

Keriolet

(o tihounina e gleze)

Sent, kristen milliget, pe raktal deuz da benn
Bremaig gwad a strinko hag ivez da empenn.

Francès

Skoit ‘ta, kentoh ez in da weled va Doue,
E gloar ar baradoz ‘welin ho mamm ive’.

Keriolet

Va mamm ! A ! ya, va mamm !

Francès

M’he gwel c’hoaz o pedi
Dirag kroaz an Hent-koz.

Keriolet

Mad, ‘vid plijoud dezi,
Evid douja d’am mamm, ne dreuzin ket hirio
Ho korv gand va hleze. Mez, ma fell deoh chom beo,
Tehit, tehit raktal, rag warhoaz marteze,
Ma welan ahanoh, n’em-mo mui a drue’,
Kerzit da glask labour, it da di eur mestr all.

Francès

Aotrou, keit ha ma kavin eun tamm bara-zegal
Da lakaad em genou, me ‘lavaro bemnoz
D’ho mamm ; mar don c’hoaz beo, hi hepken a zo kaoz.

C'hwehved pennad

Keriolet

(e-unan)

Kredi 'ran oh euruz, hirio, va mamm garet,
Evidoh on chomet heb ober eun torfed,
Rag evid plijoud deoh ez on bet mad eur wech,
Pa 'm-eus klevet ho mouez, on chomet direbech.
Ar vouez-se a gomz din, he anaoud a ran mad,
Aliez e karfen dond d'he ankounac'haad.
Pa houlenn diganen beza mad el leh fall,
Ez eo hirio ken dous,, ken tener ha gwechall :
« Va mab Per, emezi, dalh soñj mad em homzou
Pe Doue gastizo da behejou. »
Doue ! mar deus unan, m'her gortoz hep krena,
Ha va oll dorfejou, m'en-deus c'hoant kastiza
E kavo ahanon, hirio koulz ha warhoaz
En hent ar blijadur, rag n'on ket re skuiz c'hoaz.

Seizved pennad

Keriolet hag Izaak

Izaak

A ! setu eur gomz vad, Aotrou Keriolet,
Eur gomz 'vel ma ouzoh-c'hwi hepken lavared,
Hag a laka an diaoul en ivern da hoarzin.

Keriolet

N'eo ket bet aliez trist abalamour din
Izaak. – abaoe pegoulz ez oh-c'hwi deuet en-dro .

Izaak

Abaoe deh da noz,, Aotrou, ez on er vro.
Me 'zo deut d'ar pardon, 'vid dastum gwenneien,
Va renk 'm-eus kemeret e-touez an oll beorien
A weler o pedi tro-war-dro d'ar feunteun ;
Mez siwaz din, va yalh n'eo ket bet hanter-leun.
An dud ne deuont mui da zelaou ar sorser,
Moarvad 'vezo red din dilezel va micher.

Keriolet

N'eus ket c'hoaz pemp sizun 'm-eus roet deoh kant skoed.
Eet int gand an avel, moarvad.

Izaak

Ya, dispignet
Mez, Aotrou, c'hwi hoh-eus peadra evid daou !
Ha n'hoh-eus ket c'hoaz din paet va labourou ;
Ma karfoh adarre rei din nebeud skoejou.

Keriolet

Malloz ruz, arhant c'hoaz !

Izaak

Goustadig, me ho ped,
Rag m'on ket bouzar, ne gredan ket 've red
Komz din a-bouez ar penn.

Keriolet

Komzom eta siulloh,
Mez me 'garfe gouzoud petra 'dlean c'hoaz deoh...

Izaak

An euusted, Aotrou.

Keriolet

Penaoz e hellfen-me
Rei deoh-c'hwi, sorser koz,, ar pezh a glaskan ive'.

Izaak

Evid beza euruz, Aotrou, ne houlenann
Nemed eur skabellig en ho ti, 'korn an tan.
Rag eur sevijer koz pa n'hell mui labourad
A lezer da repoz ; diskuiza a ra vad.
Evel gwechall, Aotrou, me 'hello marteze
Ho sikour da ober troiou kamm adarre.

Keriolet

Ne hellan ket rei deoh ar pezh a houlenannit.

Izaak

Ha koulskoude, Aotrou, me 'm-eus hen gounezet,
Evidoh 'm-eus poaniet.

Keriolet

Ya, ha paeet oh bet.

Izaak

Ne heller ket, Aotrou, paea va labourou.
Ha c'hwi a hell zoken priza an dañjerou
'Zo bet ken aliez skignet a-zioh va fenn,
Pa 'm' am-eus lazet kement euz hoh enebourien.
N'hoh-eus mui soñj moarvad ez on-me stlejet
A-dreuz leur-gêr Alre evid beza krouget,
Pa oa kavet maro merh yaouank Toull-ar-goug.
Kredi a ran ema c'hoaz ar gordenn em gouzoug.
Ma ne vije ket deut an diaoul d'am distaga
E vijen bet bremañ en eun toull o vreina ;
O vreina en ho leh, Aotrou Keriolet.

Keriolet

Gwir eo, ya, rei a rin deoh arhant... aour ma karet.

Izaak

Nann, nann, ne houlenann diganeoh netra ken
Nemed evel ho ki, beva en ho kichenn.
Pa viot eet er-mêz, me 'ziwallo an ti,
Hag hini na dostay pa welo beg va fri.

Keriolet

N'hellan ket koulskoude ho maga 'vid netra.

Izaak

Me 'hell c'hoaz, ha me koz, evidoh meur a dra,
An traou n'heller ober nemed e-pad an noz,
Pa vez ar gristenien o kemer o repoz.
Traou iskiz ha spontuz, a ra d'an dud krena
Ha zoken d'an daoulin, a ra dezo koueza.

Keriolet

Mad, chomit, mez bevit e peoh gand Mathurin.

Izaak

Gand piou ?

Keriolet

Gand Mathurin, a gar kement Doue,
Hag en-deus servijet va mamm 'pad he buhe'.

Izaak

Bezit dinerh, Aotrou, me 'oar mad, pa vez red
Ken devod ha forz piou laret va chapeled.

Keriolet

Faoz a-walh oh eivd se ; chomit eta en ti.
Boued 'vezo 'vidoh, keit ha ma vo 'vo 'vid ar hi.

Izaak

'Vid ho trugarekaad, e korn an tan, ama',
Me 'lavar' 'vidoh, va chapeled kenta...
Na c'hoarzit ket, Aotrou, kerkoulz hag ar re all
Me bede ar Werhez a-greiz kalon gwechall.
Meur a wech ez on bet en he chapel du-hont
E-tal al lanneg vraz 'zo anvet "Lann ar Mont".
He fedi am-eus greet 'vel ma ouzon pedi,
Lakeet em-eus goulou dirazi da zevi,
Mez biskoaz ar Werhez n'he-deus va zelaouet,
Ha da houde, pell zo, em-eus he dilezet !...
Ouspenn zo, piou morse 'n-eus gwelet ar Werhez !
Evidon, me 'lavar, amañ, e gwirionez,
Ne gredan ket enni, na zoken e Doue,
N'em-eus kredet morse en eur roue,
An diaoul eo ar roue em-eus bepred karet...
Ar pezh a lavaran ne bilj ket deoh, me 'gred,
Peogwir e chomit mud, heb lared ger ebed.

Keriolet

Kalz re hir eo ho teod, er wech-mañ, koz sorser !

Izaak

A ! o komz evel ma ran, ne glasken 'med ober
Eun tamm plijadur deoh... me 'hell dond war va hiz...

Keriolet

Evid beza furroh, klevit mad eun aviz :
Keit ha ma viot lojet ha bevet e va zi,
E tivennan deoh komz deuz ar Werhez Vari,
Pe m'ho stlapo er-mêz, malloz ruz, 'vel eur hi.

Klevet hoh-eus, Izaak ?

Izaak

Ya, rag me'glev a-bell.

Hag e-kreiz ho kalon e klevan an avel
O c'hweza a bep tu ; ho kalon 'zo digor
Da gement a dremen, 'vel eur hoz ti heb dor.
C'hwi a zelaou hemañ, selou a rit hennez,
Selaou a rit an diaoul hag ivez ar Werhez.
Hirio c'hwi 'zo mignon d'an diaoul hag antronoz
C'hwi 'halvo d'ho sikour oll zent ar baradoz.
Gwechall, m'her goar, Aotrou, c'hwi a oa kalz kreñvoh,
E chapel ho kalon ne oa nemed eur hloh !
Ne oa 'med eun aoter, Aotrou, 'vid an overenn,
Aoter an droug-spered, roue du an ivern.

Keriolet

Kaer o-deus labourad, an diaoul hag ar zent,
Me 'zo mestr d'am halon, kerkoulz ha diagent.
Ha me 'laka enni, nag an diaoul nag e hoar,
Na sent ar baradoz, na Doue, m'hen lavar.

Izaak

N'eo ket êz da gredi, ha dreist-oll d'ho klever,
O komz deuz ar Werhez gand kemend a zouster.
Chomet on sebezet.

Keriolet

Muioh e vezot c'hoaz,
Klevit : Keriolet a lavar beb mintin
Hag a-greiz e galon, stouet war e zaoulin,
Eun "Ave Maria".

Izaak

Mall braz eo deoh neuze,
En eur gouent bennag mond da wiska eur zae.
Ne vo ket c'hoarzet kalz e marhad k\$er Auray !
Pa vezo klevet komz deuz ar mirakl-se.
(Keriolet a ziskouez ema o vond kuit).
Moarvad ez it bermañ da bedi ho Kerwez,
Evidon me 'chomo eur pennad c'hoaz er-mêz,
'Vid gweled ar stered o lintra a-zioh kêr ;
N'ez eus netra kuzet da lagad ar sorser.
Eñ 'wel ar pezh a vo hag a zo bet.
Warhoaz me 'laro deoh ar pezh am-bo gwelet.

Keriolet

Ne ouezin ket a-raog ? Nozvez mad deoh neuze.

Izaak

Aotrou Keriolet, nozvez vad deoh ive'.

Eizved pennad

Izaak

(e-unan)

Ya, sao da benn d'an neh, Izaak, ar sorser koz,
Sell mad ouz ar stered, a lINTR e-kreiz an noz.
Nag a stered hirio a welan 'ziah d'am fenn.
Setu an hini hlaz o tond da veza gwenn.
Nann, nann, n'ez eus netra kuzet 'vid ar sorser,
Ar pezh ne ra den all, me 'hell hen ober.
Lenn e leor an ene hag e kalon peb den,
O weled peseurt liou he-deus e steredenn.
Hini Keriolet a welen mad aze,
Siwaz, dre Jupiter, cheñchet he-deus doare.
Beteg-henn e lintre glaz bepred 'krezi an noz,
Hag hirio en eun taol ez eo gwenn, mil malloz,
Unan bennag ouzin a zo oh enebi
Hag a ra d'e zoñjou ha d'e spered trei.
Mez, ha pa ve red din, 'vid echui va labour,
Gervel an oll diaoulou evid rei din sikour,
Ar had ne deho ket digand ar chaseour,
Ha pa vefe red beva c'hoaz pell amzer
O klask va boued bemdez hag o lonka mizer,
Me 'bromet deoh, Satan, eun deiz, Keriolet,
E-kreiz puñs an ivern ganeoh a vezo losket.

Eil lodenn

*An dra-mañ a dremen en "Lann ar Mont",
e-tal kroaz ar Goz Hent.*

Kenta pennad

*Mathurin, Per, Biel, Lois
(mesaerien)*

Mathurin

(azezet war eur mên e-kreiz ar vandenn)

Ya, va bugaligou, gwechall goz ez eus bet,
Hervez ar pez am-eus dalhamad klevet lared,
Eur chapelig dister savet en eur mêzou
Bet anvet gand an oll, a-bell zo "Bosennou".
Ma'z it eun dro bennag beteg Santez Anna
'Vezo diskouezet deoh ar park e leh ma oa.
On atdou, bugale, a yee di aliez
Da bedi Santez Anna, Rouanez bro-Vreiz.
Ar chapel a gouezas, skoet gand ar gozni.
'Vel-se Santez Anna en em gavas hep ti.
Ne oa chomet netra med eun imaj kuzet
En douar ; warnezañ ar yeot a oa savet.

Biel

Mez, tonton Mathurin, an dud ne ouient ket
Ez oa Santez Anna bet 'vel-se kuzet ?

Mathurin

An dud, va bugale, nann, ne ouient netra
Mez eun dra vurzuduz a deue d'o sponta.

Per

Petra 'ta, Mathurin ?

Mathurin

Den ebed ne helle
Tremen gand an arar, iskiz eo kement-se.
Dre al leh 'm'oa savet chapel Santez Anna.

Lois

Den ne helle arad ? Petra 'oa kaoz eta ?

Mathurin

Kaer 'doa an dud komz brao pe rust ouz al loened,
Pa zegouezent eno, atao 'choment mouzet.

Lois

Gwelet 'h eus anezo o chom 'vel-se, a-zav ?

Mathturin

Nann, n'eo ket red gweled evid kredi eun dra.
Mez her hlevet am-eus gand ar re 'deus gwelet.

Per

Ha goude, Mathurin, petra 'oa degouezet ?

Mathturin

Goude-ze, klevit mad, ha pell amzer goude,
En dachenn leton-ze, hini ne dremene
Heb ober sin ar groaz.

Lois

Heb ober sin ar groaz !

Mathturin

Ya, gand spont ha respet. Bremañ ez eus deg vloaz,
Eun den deuz Keranna, anvet Nikolazig,
Aliez a welas, e-kreiz eur splannder vraz
Or Mamm, Santez Anna, ha ganti e klevas
E peleh 'oa kuzet he imaj benniget.
Ha setu, bugale, penaoz en-deus kavet
Nikolazig imaj on Patronez karet.

Lois

Ni 'garfe mond ivez, eun deiz, da bardona,
Da weled an traou kaer 'zo e Santez Anna.
Rag ni 'gar anezi hag o-deus eur hantik
Greet evid enora Itron Nikolazig.
Ma ra plijadur deoh ni a ya da gana
Ar hantik nevez greet d'Or Mamm Santez Anna.

Mathturin

Kanit, va bugale, plijadur 'reot din,
Meuli Santez Anna eo pedenn Mathturin.

Kantik

Deut om, o ! Mamm Santez Anna,
Rouanez ar Vretoned,
D'ho pedi beteg Keranna
En ho ti bennaiget.
Deut om da houlenn diganeoh
Pedi 'n Aotrou Doue
'Vid ma hellim beza kreñvoh
'Eneb ar fallente'.

Unan

Santez Anna, o ! Mamm garet,
Mamm ar vugaligou,

Roit sklêrijenn d'or spered
Ha nerz d'or halonou.
Kreskit, o ! Mamm garantezuz,
Kreskit or harantez
Evid ho mab bihan Jezuz
E-pad on oll vuhez.

Mathturin

Sellit, sellit, du-hont... red war-lerh da zeñved,
Biel, ha kerz buan, emaint oll o lammad⁴
E park ar gwiniz.

Per
In, in, e park ma zad !

Oll (*asamblez*)

Kerz 'ta !

Biel
Raktal eet 'oan ; ne raint ket re govad.

Mathturin

'Vidoh-c'hwi, bugale, kanit c'hoaz eur houplad⁵,
Da hortoz ma vezo distro ho kamarad,
Livirit ar houplad 'zo evid ar peher,
'Vid ma vezo Doue truezuz 'n e geñver.

Ar vugale

O ! Santez Anna ni ho ped,
Evid ar beherien,
Evid an eneoù touellet
Gand hoh enebourien.
O ! Mamm, outo bezit true'.
Emaint war an hent fall,
Koulskoude int ho pugale
Kerkoulz hag ar re all.

⁴ lammad : lammed er skrid orin.

⁵ houplad : ar ger galleg "couplet"

Eil pennad

Ar memez re ha Biel

Biel

A ! tonton Mathurin, amañ 'z eus goulenñ deoh,
Ema Keriolet o tond beteg ennoh.

Lois

Hein ? Petra levez ? arru Keriolet,
Me 'ya pell ahalenn, 'fell ket din e weled.

Biel

O ! na me kennebeud !

Mathurin

Ma ra va mestr aon deoh,
N'hoh-eus oll da ober nemed tehed pelloh.

Per

Ma katit, Mathurin, me 'jomo 'n ho kichenn.

Mathurin

Nann, nann. te kennebeud, kerz ganto da hoari.
Gwelloh eo beza kalz 'vid ober ar barti.

Per

Mad, tonton, kenavo.

Mathurin

Ya, va mab, kenavo.

Trede pennad

Mathurin

(e-unan)

An aotrou o redeg war va lerh ker mintin !

Petra 'hellfe beza ? petra 'lavaro din ?

Goul soñjou adarre a zo en e spered !

Aon em-eus, kroaz santel, veh hirio diskaret !

Pevare pennad

Mathurin, Francès

Francès

Diskaret, Mthurin, petra 'heus lavaret ?
Biken, tra ma vin beo, d'an traoñ ne vo taolet.

Mathurin

A ! Francès, c'hwi amañ ?

Francès

Ya, tonton Mathurin,
Amañ 'vin aliez, da noz pe da vintin,
Evid diwall ar Groaz ez oar klask o klask diskar,
Ha keit ma vezo dindan va zreid douar
Ne welot ket ar Groaz bruzunet a-dammou.

Mathurin

A ! plijadur am-eus o kleved ho komzou :
C'hwi a zo eur hristen, Francès, 'vel on tadou.
Mez goude ma'z oh bet, deuz ar maner tehet,
Livirit din, Francès, penaoz hoh-eus bevet ?
Kavet hoh-eus labour ?

Francès

Ya, rag war an douar,
Al labour ne vank ken nemed d'an neb a gar.
E pep kêr e kavan ha bevañs ha labour,
Rag bremañ, Mathurin, me a zo devezour,
Me 'ya a gêr da gêr, va benveg war va skoaz.
Hirio e trohan lann e mereuri Fañch Vraz,
Pa 'm-eus klevet kana, ez on deut da weled
Ha da houlenn ouzoh doare Keriolet.

Mathurin

Bremaig en em gavo, Francès, François, ha ma karet,
Gortoz, Kroaz ar Goz-Hent ne vo ket diskaret.

Francès

Gortoz 'rin, Mathurin.

Mathurin

Mad.

Francès

Ya, me a jomo,
Bete gweled ar Groaz... ha neuze... m'her lazo.

Mathurin

O ! Francès !

Francès

‘Vid an dud ‘n em zav eneb Doue
Or halon he-deus bet atao re a drue’.
Her hleved a ran o tond ; gwell ‘ve din marteze
A-rog ‘vo degouezet, mond eun tamm a-goste’.

Mathurin

Ya, Francès, mad a rit.

Pemped pennad

Mathurin, Keriolet

Keriolet

A ! paour-kêz Mathurin,
War ho lerh e redan azaleg ar mintin,
Rag hirio, c'hwi hepken a hell va hoñsoli.

Mathurin

Petra 'zegouez eta, petra zo a-nevez ?
Aotrou.

Keriolet

Eun dra iskiz ha nevez em buhez
Ha deoh-c'hwi da genta 'fell din hen lavared,
Rag c'hwi dreist ar re all a gendalh d'am hared !

Mathurin

Ya, va mestr, me a gar atao mab ar zantez
He-deus bet evidon kemend a vadelez.

Keriolet

Klevit 'ta, Mathurin, ar pezh 'zo a-nevez,
Abaoe hanternoz, me a gred e Doue.

Mathurin

Ha klevet mad am-eus ? Livirit adarre.

Keriolet

Bremañ, koulz ha c'hwi, me a gred e Doue.

Mathurin

O ! pebez levenez em halon a zantan
O klevet ho komzou.

Keriolet

Ya, ya, kredi a ran.

Mathurin

Mez petrag e krenit o lared kement-se ?

Keriolet

O ! ya, krena a ran, ha piou all ne grenfe,
Ha c'hwi ivez em leh, c'hwi ho-pefe krenet,
O weled, 'kreiz an noz, ar pezh 'm-eus-me gwelet.
Ya, krena a ran c'hoaz hag atao me 'greno
Ken a ouezin ervad Doue am fardono.

Mathurin

N'ho-pet douetañs ebed, Aotrou, war gement-se,
Rag rei ar pardon eo micher 'n Aotrou Doue.
Mez livirit, m'ho ped, ar pezh hoh-eus gwelet.
Livirit din penaoz Doue 'n-eus ho spontet.

Keriolet

O ! Mathurin, an noz a-bez 'm-eus tremenet
E goueled an ivern, e-mesk ar re zaonet.

Mathurin

Hag an diaoulou, Aotrou, n'o-deus ket ho talhet ?

Keriolet

Nann, Mathurin.

Mathurin

Neuze, unan bennag kreñvoh
Eged an oll diaoulou a zo a-du ganeoh.
Santez Anna, moarvad, he-deus ho tiwallet.
A ! mil bennoz dezi ha d'he merh venniget.
Mez kontit din, mar plij, an huñvre hoh-eus bet.

Keriolet

Ar pezh am-eus gwelet n'eo ket en eun huñvre,
Mathurin... Eet e oan e koulz mad d'am gwele,
Ha war-dro hanternoz me 'n em zant o tiskenn
Ker buan ha ma kouez ar glao deuz ar goabrenn,
En eun toull don ha striz evel eur puñs, ha teñval
'Vel eun nozvez hoañv pa n'eus ket a stered.
Diskenn 'ran 'vel-se, a-bez korv ha spered,
Va daoulagad spontet, digor e-kreiz an noz,
Hag heb gouzoud, siwaz ! petra 'oa da hortoz.

Mathurin

O ! va Zalver Jezuz !

Keriolet

Kerkent en em gavan
E-tal dor an ivern, ha warni e welan
Gand lizerennou tan ar homzou-mañ skrivet :
« Lezit peb esperañs, pa'z oh bermañ lonket. »
Gweled a ran eun toull striz evel genou eur forn,
Diwallet gand an diaoul, eur forn hir en e zorn.
Kaset, en despet din, don e-barz an toull-ze,
'Kreiz an deñvalijenn, a bep tu me 'wele
Naered louz ha preñved war ar fank o ruza,
Ha touseged warnon a bep tu o sailla.
Me 'gerze en o mesk hep kleved trouz ebed,
C'hoant em-boa da grial, ha krial n'hellen ket ;

Gand ar maged flêriuz ez oan prest da vouga,
Eun tan beo dre va horv 'rede heb ehana.
Bete mel va eskern a zante o vervi ;
Kleved a reen eur vouez, atao memez hini :
Ped eur a zo sonet ?... Eternite...
Hag an oll dud daonet kerkent ha m'her hlevent
'N em lakae da yudal ha da skrigna o dent,
Ha me, ouz o hleved a lavare ive' :
Setu aze va lod 'vid an eternite,
Daonet on evelto, daonet da virviken,
Ha va halon em hreiz a oa leun a anken !

Mathurin

Penaoz hoh-eus gallet tehed deuz al leh-se ?

Keriolet

Oh ober sin ar groaz, o lared adarre
Va "Ave Maria", ha warnon, ar Werhez
Euz lein ar Baradoz 'deus klevet va mouez :
Rag kerkent em gwele ez on en em gavet
Beo-mad dre hras Doue ha da vad divunet.
Mez piou a lavaro pebez spont hag anken
A zo war va spered ! nann, den ne hell kompren.
Pa welan ar bern fank a zo war va halon,
A ! paour-kêz Mathurin, penazo goulenn pardon ?
Penaoz 'hellfe Doue ouzin ober eur zell ?
(Koueza a ra d'an daoulin dirag ar Groaz).
O ! Jezuz, va Zalver, dirag ho Kroaz santel,
Peher ma'z on ! karget a behejou mezuz,
Me 'n em daol d'an daoulin, hag ho ped, o ! Jezuz,
Dizammit va ene deuz beh e behejou,
Ha gwalhit anezañ e gwad ho kouliou.

Mathurin

Fiziañs, fiziañs, Aotrou penaoz 'hellfe Doue
Chom heb dond d'ho selaou pa bedit evel-se ?

Keriolet

Mathurin, me 'zo bet ker fall beteg hirio !

Mathurin

An den 'hell cheñch atao, e-pad ma'z eo c'hoaz beo.

Keriolet

Beteg-henn n'em-eus greet nemed hada gwall louzou.

Mathurin

Mez c'hwi 'hell o leski e tan ar vertuziou ?

Keriolet

Em halon-me n'ez eus nemed fank ha loustoni !

Mathurin

Gand eun taol skubellenn, c'hwi a netay an ti.

Keriolet

Evid e walhi mad, me 'ray ar pez 'zo red,
Mez goude, Mathurin, goude ma vezo gwalhet
'Vid va oll fehejou, penaoz e hellin paea ?

Mathurin

Doue a ziskouezo an hent 'h-eus da heulia.

Keriolet

Evid eur peher braz, siwaz, evel ma'z on-me
N'ez eus nemed eun hent da vond da gaoud Doue.

Mathurin

Gwir 'livirit, Aotrou, ha n'ez eus nemed eun hent,
Mez an hent-se a gas d'an neñvou kalz a zent,
An hent-se 'zo anvet striz ar binijenn.
Kemerit anezañ, na zistroit ket ho penn.
Da zelled war ho lerh, dalhit mad, da hortoz
Ma plijo gand Doue rei deoh e Varadoz.

Keriolet

'Vid ober pinijenn, me 'lez va feadra,
En eur gouent bennag, me 'fell din 'n em denna,
Mathurin, ha raktal evid-se 'm-eus soñjet
Mond da houlenn digor da di ar Chartreuzed.

Mathurin

A ! perag eo maro ho mamm, an itron vad,
Daelou a levenez 'vije 'n he daoulagad,
O weled he mab Per, o kemered an hent
A zsikouezo dezañ. Ya, kerzit d'ar gouent,
Eno, 'hed ho puhez, c'hwi a ray pinijenn.
Hebdale hoh ene deuy da veza ker gwenn
Ma chomo an Êlez souezet ouz e weled.
(Kleved a reer ar vugale o kana an trede kouplad).

Keriolet

D'ar Zent ha d'ar Werhez o-deus va diwallet,
Deom bremañ, Mathurin, da lavared bennoz.

C'hweheved pennad

Francès

(e-unan)

A-dreg ar harz edon o selaou anezo.
Klevet am-eus ar pezh 'lavarent etrezo.
Souezet meurbed ez on !N'ez eus ket eun eur c'hoaz
Me am-bije roet gounidegez eur bloaz
D'an hini 'vije deut da rei d'anaoud din
'Tlee Keriolet d'an diaoulou trei kein.
Chomet on sebezet... An teodou 'z ay en-dro,
ha sur on,, dizamant an oll a lavaro :
'N Aotrou Keriolet a ree goap ouz Doue,
Diwar-goust an ivern hag an diaoul e c'hoarze !
A ! A ! Lezet en-deus ar zon-ze a-gostez,
Ober 'ray pinijenn ar rest euz e vuhez.
Gwell a ze 'velato, ma touj bremañ Doue...
Gand ma chomo atao eeun war an hent-se !
Mez kleved a ran trouz.

Seizved pennad

Francès, Izaak

Francès

C'hwi, Izaak, ken abred ?

Izaak

Ya, Francès.

Francès

Daoust ma'z eo erru koz, eur hi mad
A gar c'hoaz a-wechou redeg war-lerh ar had.

Izaak

Ma n'hoh-eus ket traou all bravoh da lared din.

Francès

A ! mezaon n'ez oh ket war ho tu da vintin,
Red e vezo moarvad komz deoh war an daoulin...
Mez... ma komzan brao deoh, c'hwi 'laro marteze
Perag ez oh amañ ken abred o vale ?

Izaak

Kredi 'ran e hellan, evel an oll gristenien
Dond amañ 'tal ar Groaz, da ober va fedenn.
Hag ouspenn, klevit mad, eur marmouz 'veldoh-c'hwi
Ne zivenno ket din mond er-mêz euz va zi,
Evid dond, ma 'm-eus c'hoant, dirag kroaz or Zalver
Da lared beb mintin ha bemnoz va "fater".

Francès

O ! O ! va henderv brao, cheñchet hoh-eus micher ?
Mar deo o pedi Doue 'tremenit hoh amzer.
Klevet 'm-eus lavared e teu d'an den spered
Pa deu koz... Kamarad, c'hwi a zo gwall goseet.

Izaak

Tavit ho farserez, Francès, rag me n'on ket
War va zu da hoarzin hirio 'vel ma welet.

Francès

Me em-boa koulskoude eru helou da rei deoh,
Eur helou braz...

Izaak

A ! Peseurt kelou 'zo ganeoh ?

Francès

Eur helou hag a ray d'eur hristen 'vel ma'z oh

Eur blijadur dispar...

Izaak

Komzit eta buan,
Rag n'em-eus ket amzer da goll ganeoh amañ.

Francès

Selaouit mad, Izaak, va henderv, selaouit,
Hag evid kleved gwell va helou, digorit
Ho skouarn dehou kerkoulz hag ho skouarn gleiz ;
N'hoh-eus mui da zrailla pedennou a-leiz
Evid ho mestr, an Aotrou Keriolet.

Izaak

A !

Den ebed n'hell eta dond d'e goñvertisa ?
Ha koulskoude bemdez me 'bede a-walh
'Vid ma vije eun deiz deut da veza manah.

Francès

Ho pedenn da Zoue 'vid doare 'zo plijet,
Rag en noz-mañ zoken ez eo bet selaouet.

Izaak

Ha ?

Francès

Ya, Keriolet, spontet dre eun huñvre,
Abaoe an noz-mañ e kred en eun Doue,
Hg hebdale, hirio zoken, 'z a da houlen
Eur plas en eur gouent da ober pinijenn.

Izaak

Ha gouzoud a rit-hu war-zu peleh ez a ?

Francès

Da di ar Chartrezed ; c'hoant hoh-eus d'e heulia ?
Eur hi mad ha fidel a heuill e vestr bepred,
Setu aze an hent, it ivez ma karet.

Izaak

Mil malloz ruz ! kanfart, c'hwi n'hoh-eus ken micher
Nemed flemma 'r re all ha lavared gevier.
Diwallit ne gouezfe warnoh malloz Doue.

Francès

N'em-eus lavaret deoh nemed ar wirone',
Izaak.

Izaak

Ya, ya, ha me a lavar ivez deoh
Ma c'hoarzit hirio din, ne hoarzit mui pelloh.
Warhoaz marteze...

Francès

O ! Klask a rit va sponta !
N'eo ket c'hwi, koulskoude am lakay da grena.
Ha pa'z eo gwir n'en-deus⁶ amañ nemed on-daou,
Me ho ped da zelaou hag hep trouz va homzou.
Pell 'zo m'hoh anavez, Izaak, hag a-bell zo
Eh ouzon nag a zroug hoh-eus greet dre ar vro,
Ha blasfemou spontuz ouz Doue savet,
An torfejou mezuz ha kement tra 'h-eus greet.

Izaak

A-walh.

Francès

(oh ober dezañ chom)

O ! gortozit ! c'hoaz 'm-eus da lavared.
Hirio, amañ zoken, hervez em-eus klevet,
Ez oa evidoh-c'hwi an devez da ober
Eun dra a ra hepken an dud deuz ho micher.
Eun dra ken divalo, ma n'ez eus nemedoh
Gouest d'hen ober.

Izaak

Mar plij, evid komz deom pelloh.

Francès

Nompas, komzom amañ, loen fall ha koz sorser !
Amañ e-kreiz al lann, dirag kroaz or Zalver.
Ar Groaz savet pell zo 'vid on diwall bepred
Hag a glaskit diskar, ya, c'hwi, den milliget.

Izaak

Me, diskar eur groaz ! A ! setu c'hoaz eur helou !
N'ez eus ket eur hristen startoh 'n e gerañsou.
Nann. Nag er barrez-mañ, nag el leh all tro-war-dro.

Francès

C'hwi, eur hristen ? Siwaz ! ya, eun diaoul deut er vro
'Vid hada en on touez pep seurt fallagriez.
Deuz ar mintin d'an noz, petra 'rit-hu bemdez ?

Izaak

Lared va chapeled, Francès, pedi Doue.

⁶ n'en-deus : n'ez eus

Francès

Ya, en deiz ma'z oh deut da veva er maner,
Ha me, gand hoh Aotrou, kaset kuit 'vel eul laer,
C'hwi hoh-eus greet an neuz, Izaak, da cheñch buhe'.
War an hent hag er park pep hini ho kwele
Gand eur hoz chapeled en ho torn o vale.
Mez ar bleiz n'en-deus greet nemed cheñch e grohenn,
'Vid golo ar zae du, c'hwi 'laka unan wenn ;
Mez kamarad, pell zo, Francès hoh anavez ;
Ho lagad a lugern dindan ho tok nevez.
Eun den evel-doh-c'hwi a hell cheñch gwiskamant,
Evel ma hell an diaoul lakaad dillad eur zant.
Tro pe dro koulskoude e weler beg e fri !
Hag hirio, va henderv, 'm-eus gwelet hoh-hini.
Hennez ne cheñch ket liou 'vel ma ra ar stered,
E anaoud mad a reer pa vez eur wech gwelet.

Izaak

Mad, pazeogwir hoh-eus dizoloet va hartou,
D'ho tro bremañ ivez da zelaou va homzou.
Ya, me 'zo deut hirio d'al lanneg da ober
Eul labour gortozet abaoe pell amzer.
Deut on evid diskar homañ, kroaz ar Goz-Hent.
Mez perag ez oh-c'hwi en em gavet war va hent ?

Francès

A-berz Doue on deut evid ho kastiza !
Ho teod, den milliget, a dlefen deoh troha,
Ho teod ampoezonet evel hini eun naer
Hag a daol war ar vro ar fank hag ar gevier
A zo en ho kalon. Perag n'oh ket maro
Pell zo ? C'hwi, torfetour ha droug-spered ar vro ?
An dud ker fall ha c'hwi a dlefe beza lazet,
Ne vefe ket kemend a fallagriez er bed.

Izaak

O ! Francès, me n'on ket ker fall ha ma soñjit.

Francès

Ker fall ! serrit ho peg, n'oh nemed eun toueller,
C'hwi 'zo eur gaouiad koz, eun den vil, eur sorser,
Ha zoken, pell a zo e tlefeh beza bet
Euz eur pennad kordenn staget berr ha krouget !...
Mad, ema deut an eur hag ez it da baea
Evid kement torfet hoh-eus greet er vro-ma'.
War ho taoulin, sorser, dirag ar Groaz santel ;
Dirag Salver ar bed, plegit ho penn, izel.

Izaak

Din-me dirag eur mên 'larit plega va fenn !

Nann, nann, dirag eur groaz, plega va fenn, biken !

Francès

Mad, gwaz a ze 'vidoh. Ola, klevit, paotred,
Deuit amañ da weled ar hoz sorsor daonet.

Eizved pennad

Francès, Izaak, Yvon, Yann, Michel

Yvon

Petra 'zo 'ta, Francès ?

Francès

Sell, Yvon.

Yvon

Ar sorser

Edom o klask paka abaoe keid amzer.

A ! sorser milliget, degouezet eo ho tro

Da bae kement droug 'h-eus greet e-barz ar vro.

Michel

N'eo ket c'hwi 'h-eus roet d'am zonton deuz Kerval
Louzou ampoezonet ?

Yann

Ha d'am mamm kemedn-all !

Mar deo maro va mamm, o ! sorser milliget,

Bremañ ez eus tri bloaz, c'hwi hoh-eus he lazet !

Francès

(da Izaak)

Respontit 'ta bremañ.

Yvon

Va zud-me 'zo er bez,

Ha c'hwi eo a zo kaoz, tad ar fallagriez !

Francès

Piou a hellfe konta torfejou an den-mañ ?

Rag n'eus ket gwall-bell c'hoaz ez oa mestr er vro-mañ.

Mez, hirio, sorser koz, n'hoh-eus den d'ho tivenn ;

Alo, deuit, paotred, degasit eur gordenn,

Stagom al labous-mañ uhel 'beg ar wezenn.

(Yann a denn eur gordenn dezu e zah).

Yann

Homañ am-boa prenet evid staga va zaout,

Gwelloh implij 'viti n'hellfen biken kaoud.

Francès

(da Izaak)

Da Zoue ha d'an dud petra 'h-eus da lared ?

A-raog mond d'an ivern da gaoud ho konsorted.

Izaak

Gouell truez ouzoh ne dalv ket kalz a boan
Rag ho kalon a zo ken kaled hag eur mean⁷
Eun dar 'zo koulskoude hag a dlefeh rei din :
Lezel c'hoaz ahanon beteg warhoaz vintin.
(Lakaad a ra eur hlin d'an douar).

Francès

O ! o ! konsort. re bell eh-eus dija bevet :
Gwelloh laza ar bleiz kerkent ma'z eo paket.
En ho sav.. c'hwi, paotred ; skoulmit mad ar gordenn.

Izaak

A ! muntre, ra gouezo ar gurun war ho penn
Gand va malloz.

Francès

Alo ! Paotred, hastom buan
Krouga ar sorser-mañ, rag me 'gred e klevan
Bugale o tostaad.

Yann

Emaint erru amañ.

⁷ mean : mên. Stumm Leon evdid ar rim.

Naved pennad

Ar baotred, Aotrou kure Pluvigner

An aotrou kure

Devez mad deoh, paotred.

Yann

A ! An Aotrou Kure !

An aotrou kure

Ya, me eo, mez hem

Yann

Ya, me eo, mez hemañ a stlejit evel-se
Piou ‘hellfe beza ?

Yvon

Mad, Aotrou Kure, sellet.
Gwelloc’h e ve bet deoh ne vijeh ket gwelet
Ken abred el lanneg.

An aotrou kure

Perag, va mignoned ?

Yvon

Rag war-dro ar sorser edom o labourad.

An aotrou kure

Izaak a zo ganeoh ? E anaoud a ran mad.

Francès

Ez eom d’e lakaad eun tammig da zañsal
En êr, evid gouzoud ma oar ober ar *bal*
Kerkoulz ha ma ouie laza tud gand louzou.

Yvon

Ni a ya d’e grouga evid e dorjejou.

An aotrou kure

Mad, selaouit, paotred, eul labour fall a ret,
A-raog laza eun den, e rank beza barnet.

Yvon

Hemañ a zo barnet gand oll dud ar harter,
Hag e pep ti, Aotrou, e varo ‘houlenner.

Yann

A ! Ne vo ket kalz a dud o ouela
En deiz ma vo kaset d’ar vered da loja.

An aotrou kure

Koulskoude, mignoned, kaer ho-po lavared,
Rei ar maro d'eun den, evel-se n'heller ket.

Francès

Mad, ni 'ya, koulskoude, d'ober outañ diohtu,
Rag warhoaz marteze ne gavim ket an tu
D'ober dezañ paea.

An aotrou kure

Da biou en-deus laeret ?

Ar pevar asamblez

Deom-ni....

Francès

Kaset en-deus Mamm Yves d'ar vered.

Michel

Eñ eo 'zo kaoz mar deo va breur mahagnet.

Job

(erruet war-lerh ar re all)

Va hoar-me 'zo maro, eñ en-deus he lazet !
Lazet da ugent vloaz, e-kreiz he yaouankiz
Eun deiz ma oa o tond euz eur fest er Gingiz.

Francès

N'eus ket war an douar eun all ker fall hag eñ.

An aotrou kure

Ne dom-ni ket ivez paour-kêz peherien ?
Ha Doue koulskoude a lez ganeom buhez.
Ar hristen a bardon atao gand madelez.
Sellit a-dreg ho kein, gwelit piou or zelaou.
Jezuz ! a zo maro evid or pehejou.
Or Zalver e-unan, a houlenn dreizon-me,
Diganeoh, mignoned, pardoni d'an den-ze.

Francès

Mad, evel or Zalver, pardonom eur wech c'hoaz.

An oll asamblez

Ya, Francès.

Francès

Prdonom amañ dirag ar Groaz.
A ! sorser, c'hwi a hell lavared trugare'

D'or Zalver Jezuz Krist ha d'an Aotrou Kure.

Izaak

Eur bedennig bennag 'livirin evite.

Francès

Bremañ e hellit mond ; it, mez a-raog pellaad,
Me ho ped da zelaou eur ger c'hoaz ! klevit mad
Izaak, tehit hirio da vad deuz ar harter,
Tehit pell deuz ar vro, gand aon marteze
Ne vem ket evidoh ken truezuz bemde' ;
It d'eur vro bennag all da weled ar stered.

Izaak

Klever 'm-eus ; marteze 'hellim c'hoaz 'n em weled.

Francès

Gwaz a ze deoh, neuze.

Izaak

(etre e zent)

Me 'garfe e kouezfe
Warnoh malloz an diaoul ha va malloz ive'.
(An Aotrou Kure hag ar baotred daoulinet dirag ar Groaz a lavar) :
« Pardonit deom on ofañsou evel ma pardonom d'ar re o-deus on ofañset) ».

An aotrou kure

Paotred, mad hoh-eus greet pardoni d'ar sorser,
Bremañ 'hellit mond gand joa, euruz, d'ar gêr,
Euruz 'vel kristenien, o-deus greet o dever.

Yvon

Kenavo deoh⁸ eta, Aotrou, ha devez mad,
Ni a ya da zistrei d'ar park da labourad.

An aotrou kure

Mad a rit, mignoned.

Ar baotred

Kenavo deoh, Aotrou.

An aotrou kure

Kenavo.

Francès

Ha me 'ya d'al lann d'al lann leun a bikou.

⁸ Kenavo deoh : brezoneg fall (galleg).

Degved pennad

An aotrou kure

(e-unan)

Va Doue, mad 'm-eus greet e denna a zañjer,
Mad am-eus greet heulia gourhemenn va Zalver.
Gwelloh e ve bet din o lezel marteze
Da gas ar sorser fall dirag an Aotrou Doue.
Greet em-eus er vro-mañ d'an dud kemend a zroug
Ma lavare an oll e verite ar groug.
Er wech kenta ne vo truez ebed outañ.
Mez kredi 'ran emañ o koll amzer amañ,
Va skolaer ne zeu ket ; koulskoude peurvua
E tegouez araozon amañ da studia
E genteliou,, e boan a lak da labourad,
Spered en-deus, me 'gred e ray eur beleg mad,
Setu amañ e zaout hag e zeñved, moarvad,
Ne jomo ket gwall bell war-lerh e vandennad.
Pier. Pier.

Unnegved pennad

(Pier a deu harpet war breh Francès).

Francès

Talvezoud 'ra ar boan, Aotrou, da gaoud true' !

An aotrou kure

Petra 'zo degouezet ?

Francès

Sellit, Aotrou kure !

Setu penaoz e pae ar sorser ar pardon
On-deus, 'balamour deoh, ni oll roet dezañ.
Eun taol kontell 'n-eus bet, paour-kêz Pier, digantañ.

An aotrou kure

Eun taol kontell ? Peleh ?

Francès

Gwelit, en e galon.

An aotrou kure

Ha posubl 'veva mab ! A, sorser milliget
Mond da skei eur bugel ha ne ree droug ebed !
Red eo 'vefe an diaoul e kalon an den-ze
Pa dro war eur bugel d'en em veñji 'vel-se.

Pier

(a-veh ma hell komz)

Aotrou Kure, ha c'hwi, Francès, na ouelit ket,

Mervel 'vid va faeron, pell zo 'm-eus goulennet,
'Vid ma vezo salvet. N'ho-po ket keuz, Francès,
Da veza pardonet, rag Doue, eun devez,
'Bardono deoh ivez.

Francès

O ! krouadur santel !

An aotrou kure

It, Francès, ha diohtu er harter da hervel
An dud, ar medisin ; ma redo d'an Iliz
'Vid gomunion... Va mab, c'hwi a zo skuiz.

Pier

N'hellan mui chom em zav... chomit e va halon.
Livirit evidon... da Zoue... eue bedenn.
Lakit ahanon... e-tal ar Groaz...
D'am zad c'hwi 'lavaro, Francès, ... 'm-bo soñj outañ

Er Baradoz... o hortoz anezañ.

An aotrou kure

Greet e vezo, va mab, hervez ho polonte’.

Pier

Mervel... ‘rankan... Kenavo... Aotrou Kure.

Trede lodenn (e bali kastell Kerliodet)

Kenta pennad

Mathurin
(*e-unan*)

Allaz ! Allaz ! perag n'on ket maro kentoh ?
Er bez, da vihanna, 'm-bije kavet ar peoh !...
Marvet 'vijen euruz en deiz ma 'm-eus gwelet
Va mestr karet o vond da di ar Chartrezed.
Ha d'e vamm en neñvou em-bije lavaret :
« A ! va itron Anna, a-walh hoh-eus pedet,
Bezit euruz, ho mab a deui d'ho kichenn,
Rag eet eo d'ar gouent da ober pinijenn. »
Allaz ! tri miz goude ez eo lammet er-mêz,
Da veva en e roll, gwasoh eged jamez.
E vuhez 'vid an oll, 'oa eur vez da weled,
E pep korn deuz an ti ganeom 'vije klevet
P toui, blasfemi a-eneb ar Werhez
Hag a-eneb Doue, ar Zent hag an Êlez.
Ankounac'haet gantañ an huñvre en-doa bet,
Bremañ e lavare n'ez eus Doue ebed.
O va Doue ! perag n'on ket marvet kentoh ?

Eil pennad

Mathurin, Yvon

Mathurin

C'hwi 'zo aze, Yvon, ra vo ar peoh ganeoh !

Yvon

Perag e komzit di deuz ar peoh, Mathurin ?
Kollet em-eus ar peoh, biken ne deuiio din ?
Va bleo zoken 'zo deut raktal da veza gwenn
Goude m'em-eus kollet an hini a garen.

Mathurin

Paour-kêz tad, kompren 'ran ho poan, eur boan dispar,
Koll ar pezh a garer muia war an douar
A zo kaled, dreist-oll pa deu ar gwalleur-ze
Goude kalz a re all ! Poaniuz eo kement-se !
Savit ho taoulagad bremañ war-zu an Neñv,
C'hwi 'welo ma'z oh ket ankounac'haet gante.

Yvon

A ! siwaz, Mathurin, va-unan on er bed.
N'am-bo mui em buhez tamm plijadur ebed,
Tenn e kavan kosaad heb eun tamm karantez,
Va mab Pier ken karet, va merh ha va maouez
'Zo bet e triweh miz gand ar maro sammet.
Va halon baour em hreiz a zo evel rannet.
Perag eo bet Doue ken kaled evidon ?

Mathurin

Dre ma ho kar muioh'vid ar re all, Yvon.
N'eo ket mad evidoh chom atao da zoñjal
En ho stad hoh-unan, ho-pet soñj er re all,
Er re 'zo gand Doue ; soñjit ez int euruz.
Ha ne ankoueont ket o zad krantezuz ;
Kement-se a ra vad, ha n'eo ket gwir, Yvon ?

Yvon

Mathurin,ho komzou a ra vad d'am halon.
Evel ma kouez ar glao war ar park dizehet
E kouezont em halon gand ar glahar rannet.
Koulskoude, Mathurin, ne vin ket konsolet
Ken am-bezo kavet ar mab am-eus kollet.

Mathurin

Mad, Yvon, eun dra 'm-eus da lavared deoh :
oue 'n-esu goulennet ho mab Pier diganeoh
Evid beza beleg, c'hwi hoh-eus refuzet.
Livirit din bremañ pe 'z eo gwir pe n'eo ket.

Yvon

Ya, siwaz, Mathurin.

Mathurin

Doue 'n-eus kemeret

Ar pezh a oa dezañ.

Yvon

N'em-boa morse soñjet

E kement-se. Bremañ 'welan e gwirione'

Perag on bet skoet gand an Aotrou Doue !

N'em-eus ken da ober nemed plega va fenn.

M

Mathurin

Bremañ 'klevan ganeoh komzou eur gwir kristen.

Yvon

Ya ! Nag a beherien a welan koulskoude

Hag a zeblant euruz ha deut mad da Zoue,

Ken euruz ma klever ar re all o lared

'Ra ket Doue atao evel ma'z eo dleet.

Piou e-neus greet biskoaz muioh a fallentez

Eged Keriolet penn-da-benn e vuhez ?

Ha koulskoude piou 'zo eurusoh egetañ ?

Kared 'rafen gweled, ha zoken er bed-mañ

Doue o kastiza ar peher kaledet.

Mathurin

Peoh, en an' Doue ; arabad lavared

Traou 'vel-se : kement tra 'ra Doue 'zo greet mad,

Doue 'zo eternal, her gouzoud a rit mad,

Hag an oll digantañ o-dezo largentez

Hervez an oberou greet e-pad o buhez.

Abalamour da ze em-eus poan o kredi

'Hellfe biken va mestr en hent mad distrei,

Goude seurt buhez ?...

Yvon

Ya, siwaz, pell a zo

Ema Keriolet dre oll o redeg bro.

Mathurin

Warhoaz e vezo bloaz m'en-deus on dilezet

Evid mond da heulia relijion an Durked.

Hag abaoe, Yvon dalhmad 'pedan Doue

Da ober evitañ hervez e volonte'.

Yvon

Mad a rit, Mathurin.

(Klevet e vez kana, a-bell).

Santez Anna, mamm a garantez
Taolit warnom eur zell a druez.

Yvon

A ! A ! pelerined,
O tistrei deuz pardon Sntez Anna Wened.

Mathurin

Francès a zo ganto, anaoud a ran e vouez.
Sklêr 'vel hini ar voualh pa gan e beg ar gwez.

Trede pennad

Mathurin, Yvon, Francès

Mathurin

Degouezet oh, Francès ?

Francès

Ya, Mathurin.

Yvon

Petra

‘H-eus gwelet a-nevez du-hont e Keranna ?

Francès

Kemend a draou, Yvon, ma vo red din gortoz
Evid o honta deoh ma vezo deut an noz.

Yvon

Kalz tud a oa eno ?

Francès

Ya, tud a-vandennou

Deuz kement bro a zo, kalz a wiskamantchou.
An hentchou a oa leun, biskoaz n’em-eus gwelet
En eur gêr ker bihan, kemend a dud bodet.

Mathurin

Santez Anna, moarvad, a zo kontant neuze !
Mes, n’hoh-eus ket, Francès, klevet eno doare
Keriolet ? E-touez eur vandenn dud ‘vel-se
E heller meur a wech kleved euz e gelou.

Francès

Nann, Mathurin, diêz eo heulia e roudou,
Mez, ma karit gortoz, eur paour am-eus kavet
War an hent, hag a zeu da Gerlois da gousked.
Gand hennez, marteze, klevet ar ar helou,
Ar beorien, aliez, ‘oar kalz a neventiou.

Yvon

C’hwi hoh-eus e bedet da zond beteg amañ ?

Francès

‘M-eus ket. E-kichenn ar feunteun, e Keranna,
Me am-eus e welet evid ar wech kenta.
E zillad dislvet, e pep korn peñseliet
Ha golet a fank er hrevier dasumet,
A verke mad d’an oll ‘oa braz e zienez ;
Ne gaver ket paourroh, an oll o-doa truez.

Ne houlenn koulskoude digand den aluzenn,
'Vel ma ra peurvuia ha dre oll ar beorien...
Goude-ze m'her gwelas a-nevez en iliz,
En e gichenn edon penn-da-benn an ofis.
Biskoaz n'em-eus gwelet den ebed o pedi
Ker kaloneg hag eñ. Zoken, huanadi
'Ree ivez beb mare, hag euz e zaoualgad
Savet war-zu an Neñv, me am-eus gwelet mad
Daelou puill o koueza ; c'hoant em-boa da houlenn
A beleh e teue warnañ ken braz anken.

Yvon

Perag n'hoh-eus ket greet ?

Francès

Nann, n'em-eus ket kredet.
N'eus ket c'hoaz eus hard-eur me am-eus e welet
War an hent ; dond a ra goustad, gand kalz a boan,
Moarvad 'n-eus c'hoant beza amañ da vare koan.

Mathurin

Gwelloh e ve bet deoh, Francès, chom d'her gortoz.

Francès

Diskouezet em-eus dezañ an hent ; a-raog an noz
E vezo degouezet.

Mathurin

'Vidom-ni, Bretoned,
Eur paour a zo eur breur ; 'vid e zegemeret
'Roer atao dezañ gwella tamm 'zo en ti.
Ma karit ez eom d'hen diambroug on-tri...

Yvon

'Daim ket pell, Mathurin, ema erru amañ.

Pevare pennad

Mathurin, Francès, Yvon, Keriolet (*goloet a druillou*)

Keriolet

Ra vezo or Zalver e peb leh benniget.

Ar re all

Hag e peb amzer e ano santel meulet.

Mathurin

Poent 'oa deoh degouezoud, ezomm 'h-eus da goania.

Keriolet

Ya, rag skuiz-marzo on, n'hellan mui 'n em stleja
Ha poan vraz em-eus bet o tond beteg amañ.

Mathurin

Marteze n'oh ket beteg-henn er vro-mañ ?
Livirit deom, mar plij, euz peseurt bro ez oh ?

Keriolet

Er vro-mañ pell a zo ne deuan ket pelloh.
Ha buan 'vez ankouet an neb ne weler ket.

Francès

E Keranna, hirio, me am-eus ho kwelet
Evid ar wech kenta (*a-gostez*). Anaoud a ran ar vouez.

Keriolet

Me am-eus ho kwelet, ha meur a wech, Francès.

Francès

A !

Yvon

A !

Keriolet

Ankounac'haet hoh-eus kroaz ar Goz-Hent ?

Mathurin

(*oh ober sin ar groaz*)

A ! Ma Doue, eñ eo.

Francès hag Yvon

Eñ eo, Keriolet.

Keriolet

Ya, eñ eo e-unan.

Francès

Ar paour am-eus gwelet
E-kichenn ar feunteun ?

Mathurin

Ha posubl e vefe
Ez eo c'hwi, va Aotrou, a welan er stad-se ?
C'hwi, gwechall ker kempenn, ken nêt war ho tillad,
C'hwi eo a zo aze dirag va daoulagad ?

Keriolet

Ya, me eo, Mathurin, me eo ar mab prodig.
Me eo Keriolet en eur stad reuzeudig.
Ne gavot mui ennon Keriolet gwechall.

Mathurin

Ma ve gwir kement-se ! Marteze 'klevan fall.

Francès

A ! ya. Ma vefe gwir !

Keriolet

Beteg fin va buhez.
Va halon 'm-eus roet da Zoue, d'ar Werhez.
Va madou, va buhez, kement 'm-eus 'zo dezo.

Mathurin

A ! Gwerhez venniget, kavet hoh-eus ho tro.
Digand an droug-spered ha deuz e grabanou,
Euz an ivern zoken c'hwi 'denn an eneou.
Bennoz deoh.

Keriolet

Mathurin, ya, mil bennoz dezi,
Rag diganti he-deus an diaoul d'am zavetei.

Yvon

An diaoul ?

Francès

Sonnj hoh-eus, Aotrou, penaoz gwechall
E komzeh a Zoue ha deuz ar spered fall ?
C'hwi 'halve anezañ evid dond dirazoh,
Hag an diaoul spontet a dehe pell ouzoh.

Keriolet

Ya, siwaz, me neuze 'oa falloh egetañ !
Ha gouzoud mad a ran 'tufen beza gantañ
O leski en ivern !

Francès

Me 'zoñj 'veldoh ive'.

Keriolet

Ar Werhez koulskoude he-deus bet c'hoaz true'
Diouzin, peher paour, brasa peher 'zo bet !
Ra vo ano Doue e peb amzer meulet.

Ar re all

(*asamblez*)

Ra vo ano Mari gand an oll benniget.

Mathurin

Ma n'oh ket c'hoaz re skuiz, Aotrou, kent mond en ti
E rafeh, me a gred, plijadur deom on-tri,
Ma karfeh konta deom penaoz hag e pe bro
Hoh-eus kavet, Aotrou, an hent da zond en-dro ?

Keriolet

Re hir 'vefe din konta deoh va istoar⁹,
Hag an heol a welan dija tost d'an douar,
Koulskoude em-eus mall da gonta va buhez
'Vid meuleudi Doue hag enor ar Werhez.
Edon o veaji, n'eus ket ouspenn tri miz,
Hag o tremen *Loudun*, e-tal dor an iliz,
Ha me o kleved trouz a-dreuz ar mogeriou,
An diaoul a oa eno oh ober e ardou
Hervez ma lavaras neuze din eur vaouez.

Francès

An diaoul e ti Doue !

Keriolet

Ya, re wir eo, Francès !

Oll e ouzoh e hell an diaoul beza lojet
Kerkoulz e korv eun den hag e korv al loened,
E korv an dud santel 'vel e korv ar re fall.
Mad, en iliz eta, e *Loudun* e Bro-Hall,
An diaoul a ree kalz freuz, ha zoken euz ar mêz
M'her hleve o yudal, hag oll chas ar barrez
O harzal asamblez, sur on ne rafent ket
Kement a doduon¹⁰ hag am-eus-me klevet....
Setu-me en iliz... Biskoaz war an douar
N'am-boa klevet kemend a drouz hag a safar !
Me 'welas dirazon eur seurez posedet,
En he horv, 'vel er gêr, edo an droug-spered.
O ! gweled a ran c'hoaz he bizaj distronket,

⁹ istoar : ar ger galleg, bet skrivet evel pa vefe bezoneg, evid ar rim.

¹⁰ doduon : a dodillon.

Eonenn en he genou, me 'wel he dent skrignet.
 He bleo dispaket oll a nije war he fenn,
 War leurenn an iliz e ruille diskempenn.
 He daoulagad spontet a liohe¹¹ 'vel goulou...
 A-veh em-boa lakaet va zroad war an treujou
 An diaoul a oa enni, raktal 'n-eus va gwelet.
 Setu-eñ da yudal kalz muioh eged jamez :
 A ! A ! Keriolet, te eo, buan er-mêz,
 Da betra dond amañ,te, peher heb e bar ?
 N'ez eus ket unan all ker gwaz war an douar ;
 Perag e chomez-te amañ 'vid va zelaou ?
 Evid kleved moarvad, istoar da behejou !
 Mad, selaou 'ta va breur... Komañs a ra neuze
 Da lared kement tra 'oa kuzet em buhe',
 An traou louz ha mezuz, pep tra 'lavare din,
 Ha me da zelaou war bennou va daoulin.
 Ha goude pep torfet, enn din a lavare :
 « Bremañ e weler mad a-just ez eo Doue !
 An Êlez a zo bet taolet da virviken
 E tan flamm an ivern 'vid eur pehed hepken ;
 Malloz da gement 'zo ! ha Doue a andur
 Ahanoh-c'hwi evel eun tad e grouadur. »
 Goude-ze 'lavaras ez oa deut ar Werhez
 D'am zenna deuz ar fank, d'ober din cheñch buhez
 En eur lavared din ez oa va flas merket
 E-kreiz puñs an ivern e-touez ar re zaonet :
 Ha ma tleen eun deiz en neñv beza salvet
 Ez oa dre vadelez ar Werhez venniget.
 Kement-se 'oa a-walh 'vid ranna va halon.
 Raktal digand Doue me a houlenn pardon.
 'Vel Sant Per, va fatron war lein menez Kalvar,
 Me 'ouelas va fehejou gand keuz ha gand glahar !
 Hag evel ma taoler an teil e-mêz ar hraou,
 E kalon eur beleg me 'daol va fehejou.
 Hag adaleg bremañ hag e-pad ma vevin
 E klaskin ober vad ar muia ma hellin.
 C'hwi 'hell hen lavared d'an oll ha tro-war-dro,
 Ar maner, ti va mamm, hiviziken 'vezo
 Ti ar re n'o-defe, er bed-mañ, ti ebed,
 Ti ar paour , ar re glañv, ti an dud vahagnet.
 Digorit frank an nor evid an oll boaniou,
 Dezo 'vezo va nerz, va gwad, va oll vadou.
 D'an oll dud aflijet e hellit lavared
 E kavint degemer e ti Keriolet ;
 Ha marteze 'hellin gand va aluzennou
 Paea justis Doue evid va fehejou !

Mathurin

¹¹ liohe : luhe.

(o ouela)

Gouela ‘rankan, Aotrou, n’ on ket evdi mired !
Ar maro, pa garo, a deui d’am herhed,
Rag bremañ ez on sur, e hellin ho kweled
E-tal ho mamm en Neñv, e-kreiz an eurusted.

Keriolet

Mathurin, hir eo c’hoaz an hent, ar haleta
A zo c’hoaz da ober. Pedit Doue eta
‘Vid ma roio din nerz da ren mad va buhez.

Yvon

Evidoh, ‘vel gwechall, me a bedo bemdez,
Aotrou. Evidon-me c’hwi a bedo ivez
Evid m’am-bezo nerz da zougen va buhez.

Keriolet

Petra hoh-eus, Yvon, perag ez oh bermañ
Ken trist ? Ha beza ‘z eus du-ze eun bennag klañv ?

Yvon

Tost da vloaz zo dija, ez eo goullou va zi !
Va gwreg, va merh, va mab ! emaint er bez o-zri !

Keriolet

Petra ‘h-eus lavaret ?

Mathurin

Allaz ! ar wirionez.
E dud a zo maro.

Keriolet

Va fillor Pier, ivez ?

Yvon

Ya, siwaz, Aotrou.

Keriolet

A ! Yvon, ho krouadur
‘Vel eur boket lili, dirag Doue ‘oa pur,
Fank ar bed n’en-doa ket e ene labezet,
Doue, m’her goar bremañ, en-deus e gemeret
D’ar mare ma tleen, me va-unan, mervel,
‘Vel-se, elleh eun diaoul ‘n-eus kemeret eun êl.
A ! bremañ me ‘gompren perag an droug-spered
A lare din penaoz eun all en-doa paet
Da Zoue eul lodenn deuz dle va fehejou.

Francès

Ya, e vuhez, ‘vidoh, en-deus roet, Aotrou.

Yvon

Bremañ e lavaran meuleudi da Zoue,
Mad en-deus greet kemer va hrouadur ; ha me
Da hortoz ar maro, gand joa a labouro.

Keriolet

Em hichenn-me, em zi, Yvon, c'hwi a vevo,
Gand Maturin ha me, ha c'hwi, Francès, ive'.
Pevar e Kerlois ne vezint ket a re
'Vid servij ar beorien a deuy da glask bara
A-berz an Aotrou Doue, a-berz Santez Anna.

Yvon

Mad, chom a rin ganeoh, distag eo va halon
Deuz pep tra.

Keriolet

Ha c'hwi, Francès ?

Francès

Me 'ray vel Yvon.

Rag kredi stard a ran n'ez eus netra ebed
Hag a dalvfe kement hag eur vuhez roet
Da ober vad d'an oll, heb goulenn gopr ebed.

Mathurin

Mad eo, va mignoned, hervez ma komprenan.
C'hoant hoh-eus da ober eur gouent nevez amañ.
Dre ze digand Doue me a houlenn beva c'hoaz
Evid beza santel evel eur gwir vanah.
Mez, Aotrou, c'hwi 'zo skuiz, deom bremañ d'ar maner,
Wrahoaz, da ober vad, ni or-bezo amzer.

Pemped pennad

Keriolet, Mathurin, Francès, Yvon, Izaak

Izaak

Aotrou, me a zo deut a-berz an droug-spered
‘Vid degas deoh da zoñj en amzer teremenet.

Keriolet

Izaak !

Yvon

Me va-unan.

Francès

Ar sorser milliget !

Yvon

Va Doue, em halon, beravi ‘ra va gwad
P’ema muntrer va mab dirag va daoulagad.

Izaak

Aotrou Keriolet, n’hoh-eus ket va hlevet ?

Keriolet

Ma teuit a-berz an diaoul, n’hoh-eus nemed tehed.

Izaak

A ! A ! ar respont-se a hortozen diganeoh !
Pell a-walh, koulskoude ‘m-eus labouret ‘vidoh.
Ha bremañ, pa’z on koz, pa ‘z eo va horv torret,
‘Livirit din mond kuit ha pell ouzoh tehed !
Euz ho perz, den fallagr, kement-se ‘hortozen.

Keriolet

(a-gostez)

Va Doue, ra hellin e zelaou penn-da-benn.

Izaak

Me ‘zo deut koulskoude d’ho kaoud hag hep krena,
N’eo ket evid goulenn nag arhant na bara,
Me evid lavared deoh c’hoaz kenavezo,
Rag sur on, hebadle, va eur a zegouezo
Da vond da gaoud ar mestr ‘m-eus atao servijet.

Keriolet

Izaak.

Izaak

Peoh, me ho ped, rag me ‘rank lavared
Ar pez ‘zo em spered. El lanneg eun nozvez

An diaoul ‘fellas dezañ din-me en em ziskouez.
« Izaak, ‘lavaras-eñ, gwerzet eh-eus din-me
Da vuhez, da spered hag ivez da ene ;
En distro eh-eus bet eur galloud heb e bar
D’ober ar burzudou brasa war an douar,
Galloud da barea tud kerkoulz ha loened
Dre vertuz eur yeotenn d’hanternoz kutuillet ;
Te ‘anavez pep tra, n’eus ket gwelloc’h profet,
Ter a lenn en daouarn kerkoulz hag en stered.
Bremañ ne houlenno diganez ‘med eun dra,
Ro din Keriolet, hag e teui da veza
Mestr war an diaoulou. » Labouret ‘m-eus abaoe
Evid plijoude d’an diaoul ha gounid hoh ene.
Mez, deñ da noz, siwaz, ‘m-eus lennet er stered
Ez oa va oll labour ha va oll boan kollet.
Hirio ‘rankan plega, anzañ ‘ra dirazoc’h,
Rag ar Werhez ivez ‘zo a-du ganeoc’h.
Rag se, digand an diaoul me em-eus goulennet
Dond d’am herhed amañ, e ti Keriolet.

Keriolet

Gwelloc’h ‘ve deoc’h goulenn pardon digand Doue.

Izaak

N’ez eus mui na truez, na pardon ‘vidon-me.
Va ene pell a zo d’an diaoul a zo gwerzet,
Ha terri ar marhad, bremañ ne hellan ket.
Deus eta, deus Satan, va mestr ha va roue.
Deus hirio da rei din ar priz euz va buhe’.
(pellaad a ra).
Ra vo dor an ivern dirazon digoret
Pa’z eo gwir eo serret dirag Keriolet.
(En em laza a ra).

C'hwehved pennad

Keriolet

Va Doue, spontuz eo maro an den daonet.
Mil bennoz deoh eta, o ! Gwerhez venniget,
Rag c'hwi, evel eur vamm, a zo deut d'am zenna
Euz kreiz ar fallentez, an dizurz ar brasa.
Meuleudi deoh eta ha d'hoh ano santel
Ra vezo e peb leh laret a vouez uhel
Arvadelez 'h-eus bet evid Keriolet,
'Vid ar peher brasa 'zo bet biskoaz er bed.
Gwerhez trugrezuz, grit c'hoaz eul labour all,
Grit ma vezo ker mad ha ma'z eo bet fall.

Ar re all

Grit ma vezo ker mad ha ma'z eo bet fall.

Mathurin

Biskaoz war an douar ne don ket bet ken euruz.

Keriolet

Deom bremañ d'an iliz da gana trugarez
D'an hini 'zo anvet, dre oll, Mamm a druez.

Mathurin

Da houlenn diganti ma viot beleg eun deiz.

Francès

Bremañ e kredan stard ar pezh ne greden ket,
Kredi 'ran gwelloc'h e nerz ar c'haqaped,
E galloud ar Werhez hag en he harantez.
Kredi 'ran e klevin an overenn nevez.
Meuleudi da Zoue ha d'e Vamm ar Werhez.

Taolenn diweza

(An aotrou Keriolet a ya da lavared e overenn genta)

Meulom Doue, va mignoned,
Gand an Aotrou Keriolet,
Ar bleiz kriz 'zo deut da veza
Eun oanig dous, an tenerra.

An droug en-deus greet dre behejou
A bae dre forz aluzennou,
Bremañ ez eo tad ar beorien
Hag o skwer dre e binijenn.

Braz eo bet e fallagriez,
Brasoh 'vezo e zantelez.
Rag gras Doue ker gallouduz
Gand fank a ra mein priziuz.

Hirio, e-kreiz al levenez
E kano e overenn nevez ;
Ha ni 'gano beteg an noz
Gloar da Zoue er Baradoz.

